

هر کسی که در خانه شما حضور دارد باید بداند هنگام وقوع زلزله چه اقدامی انجام دهد حتی اگر شما موقع وقوع حادثه آنجا نباشید.

زیباستین چیست؟

نخستین گام در راستای محافظت و بهبود محیط زیست این است که شروع کننده تغییرات از خودمان باشیم. اسفندماه سال گذشته پویشی در تهران برگزار شد، به نام پویش «بی-زباله» یا شعار «از-خودمان-شروع-کنیم» در راستای توسعه فرهنگ مسئولیت پذیری؛ نشست زیباستین به میزبانی کانون محیط زیست دانشگاه تهران و با محوریت اهمیت و ارتباط میان مدیریت زباله و زندگی شهری انسانی برگزار شد. زیلا آقایی، مدیر کل دفتر مشارکت‌های مردمی سازمان حفاظت محیط زیست در این نشست از برنامه ۱۰۰ روزه این معاونت با موضوع پسماند و مدیریت شهری خبر داد. وی با اشاره به شعار این برنامه «از-خودمان-شروع-کنیم» اظهار کرد: هدف از این شعار، دستیابی به مسئولیت‌پذیری بیشتر در جامعه بوده است که در نتیجه آن بهبود مسائل زیست‌محیطی مشهود خواهد بود؛ پویش «بی-زباله» با این شعار در راستای نیل به توسعه فرهنگی مسئول تر ایجاد شده و در این خصوص دفتر مشارکت‌های مردمی سازمان نیز از تمامی گروه‌های مردمی، سمن‌ها، فعالان حوزه محیط زیست، دانشجویان و تمامی اقشار جامعه برای همکاری در اجرای این طرح دعوت به مشارکت می‌کند.

طرح جمعیت صلیب سرخ کنیا برای کاهش آلودگی‌های زیست‌محیطی در کمپ پناهندگان

در آمدزایی بایسپردازش زباله‌ها در اردوگاه داعیب

راضیه زرگری | ساکنان اردوگاه‌ها با به اصطلاح کمپ‌های پناهنده‌گی، از حداقل‌های زندگی برخوردار هستند. دسترسی محدود به زیرساخت‌ها، امکانات و فرصت‌های نسبتاً اندک برای کسب درآمد، زندگی را برای ساکنان اردوگاه پناهندگان داعیب در شمال شرقی کنیا سخت کرده است. پیامدهای مدیریت نادرست ضایعات و عدم برنامه‌ریزی برای بازیافت پسماند، اردوگاه پناهندگان داعیب را با چالش‌های بسیاری روبه‌رو کرده است. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ (ICRC) و جمعیت صلیب سرخ کنیا (KRCS) در همکاری با انجمن‌های بشردوستانه و سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه پناهندگان تلاش می‌کنند با مدیریت پسماند که به‌طور ویژه بر زباله‌های پلاستیکی تمرکز دارد، به نوعی تهدیدهای محیط زیستی را به فرصت تبدیل کنند تا پاسخگوی نیازهای اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی باشند. سال ۲۰۱۶ یک پروژه آزمایشی و نوآورانه بازیافت مواد پلاستیکی در این اردوگاه کلید خورد که در جهت کاهش آلودگی زباله در اردوگاه دنبال شد؛ در حالی که این تحرک زیست‌محیطی فته رفتن صرفت‌های معیشتی بهتر برای پناهندگان و اعضای جمعیت صلیب سرخ کنیا فراهم کرد.

یادداشت

چگونه در دغدغه مسئولیت اجتماعی ایجاد کنیم

حمید جلالی
 فعال محیط زیست

نخستین بار وقتی با واژه مسئولیت آشنا شدم در یکی از کلاس‌های درس دوره راهنمایی‌ام بود، اما بعدتر مسئولیت برایم تعریف دیگری پیدا کرد؛ آن هم درست زمانی بود که با محیط زیست آشنا شدم. محیط زیست به من کمک کرد تا نقش خودم را به عنوان یک انسان در شهر، کشور و کره خاکی بشوم. زمانی که نسبت به محیط زیست حساس‌تر شدم، تلاشم برای فرهنگ‌سازی شروع شد. هر کسی که دغدغه اجتماعی دارد به نظر من باید تغییر را از خودش شروع کند. خوشبختانه چند سالی است که فرهنگ پاسداری از محیط زیست در میان شهروندان نسبتاً نهادینه شده است؛ تفکیک زباله و تر و خشک را دیگر اکثر خانواده‌ها انجام می‌دهند یا موضوع آشفال‌نریختن در مکان‌های عمومی و تفریحی کم‌کم دارد در جامعه همه‌گیر می‌شود. البته هنوز تا رسیدن به فرهنگ جمعی فاصله زیادی داریم، اما به عقیده من همین که مردم نسبت به این موضوعات حساس شده‌اند، بسیار خوشایند است و جای امیدواری دارد. جامعه فقط به خانواده‌ها و افراد محدود نمی‌شود؛ ما باید گروه‌های اجتماعی را نیز نسبت به مسئولیت‌هایشان در جامعه حساس کنیم. ایجاد تغییر در سازمان‌ها و شرکت‌ها در کنار خانواده‌ها بسیار اهمیت دارد. همان‌طور که ما باید تغییر را از داخل خانه شروع کنیم و سبک زندگی خودمان را تغییر دهیم، به همین نسبت هر فردی خارج از خانه در گروه‌های اجتماعی نیز باید نکته‌های محیط زیستی را ترویج دهد.

در سازمان‌ها و شرکت‌ها ظرفیت بسیار زیادی برای کار در حوزه محیط زیست وجود دارد. مشکل‌های مردم‌نهاد در فضای اجتماعی بیشتر فعالیت می‌کنند؛ حال تصور کنید چنین فضایی در غالب همکاران یک شرکت ایجاد شود. اتفاقاً گروه‌های کاری جمع‌های کوچک‌تری است که می‌تواند نتیجه و اثرگذاری را خیلی زود در محیط کاری ایجاد کند و نهایتاً این فرهنگ است که وجود آدم‌ها نهادینه می‌شود و افراد آموخته‌هایشان را در جامعه بسط می‌دهند. توضیح بیشتر در این رابطه را با مثال می‌توان ارایه داد؛ خیلی از شرکت‌ها برنامه‌هایی مثل جمع‌آوری زباله برای کارمندان در فضای می‌گذارند. در این موارد افراد خودشان تجربه می‌کنند و علاوه بر اقدام، بر فرهنگ‌سازی نیز متمرکز می‌شوند. با این برنامه‌ها همکارها در محیط کار نسبت به محیط زیست حساس می‌شوند و افراد در فرآیند حفاظت از محیط زیست مشارکت می‌کنند.

در محیط‌های کاری می‌توان کمیته محیط زیست یا کارگروهی با این عناوین تشکیل داد و در واحدهای کاری نیازسنجی کرد و با برنامه‌ریزی دغدغه مسئولیت اجتماعی را برای افراد به وجود آورد؛ البته به نظر من تا جایی که ممکن است در فعالیت‌های حوزه بشردوستانه و محیط زیستی باید برنامه‌ریزی را به خود کارمندان سپرد تا این دغدغه برای تک‌تک افراد ایجاد شود. ارتباط ایجاد کردن و توسعه فعالیت‌ها به طراحی ساز و کار رسانه‌ای نیاز دارد که در دنیای امروز از ظرفیت شبکه‌های اجتماعی می‌توان به خوبی بهره و حرکت‌ها را با سرعت و دقت بیشتر و موثرتری پیش برد. من به‌شخصه شاهد فعالیت‌هایی بوده‌ام که به‌واسطه گروه‌های محیط زیستی به فعالیت‌های سازمانی یا شرکتی وارد شد و بعد از ایجاد دغدغه و حساسیت بین کارمندان، همه شاهد تغییر مثبت بودند؛ مثلاً دانه گیاهان برای کاشت به کارمندان داده شد؛ بعد از مدتی محیط اداری شاهد تغییر مثبت به‌واسطه وجود گیاهان زیادی بود. روانشناسان می‌گویند رنگ سبزه طبیعی در لحظه حال آدم‌ها را خوب می‌کند. از این موارد بسیار زیاد است؛ مثلاً می‌توان کارمندان را در راستای کاهش مصرف ظروف یکبار مصرف تشویق کرد و به جای استفاده از لیوان‌های پلاستیکی هر کسی با لیوان خودش آب بنوشد. از همین حرکت‌های کوچک می‌توان به کارهای بزرگ رسید. دغدغه مسئولیت اجتماعی در حوزه محیط زیست در کشور ما ایجاد شده است و هر کسی در زندگی خانوادگی و کاری‌اش می‌تواند این دغدغه را بسط دهد.

مشارکت‌کنندگان در مدیریت اردوگاه‌ها، جمله نتایج موفق این طرح بوده است. این پروژه یک راه‌حل زیست‌محیطی حیاتی برای معضل زباله ارایه داد که می‌تواند الگوی دیگر جوامع در مدیریت کمپ‌های پناهنده‌گی باشد. براساس اطلاعات ارایه‌شده در مقاله فراتر است به‌زودی روش‌های جمع‌آوری زباله بیشتری برای ساکنان کمپ فراهم و آموزش حرفه‌ای کارگران در مورد نحوه اجرای پروژه پیگیری شود تا علاوه بر افزایش میزان جمع‌آوری پلاستیک، راه‌های درآمدزایی و رونق کسب‌وکار برای پناهندگان ایجاد شود.

منبع: www.icrc.org

شده تبدیل می‌شوند. بعد از تجزیه، پلاستیک را به مواد اولیه تبدیل می‌کنند تا برای مقاصد دیگر مورد استفاده قرار گیرد و دوباره به چرخه تولید بازگردد. این فرآیند در کنار کاهش آلودگی، نیاز به استخراج منابع اولیه را هم کاهش می‌دهد.

شرایط زندگی بهتر، محیط سالم‌تر

این طرح به‌طور قابل توجهی به کاهش ضایعات پلاستیکی در داعیب کمک کرده است. از آنجایی که این پروژه در نوامبر ۲۰۱۶ راه‌اندازی شد، بیش از ۸ تن پلاستیک در طول نزدیک به دو سال بازیافت شده است. بهبود شرایط زندگی، در آمدزایی برای ساکنان اردوگاه

از قحطی شاخ آفریقا تا مدیریت پسماند در کمپ آوارگان صلیب سرخ

روی بازسازی ارتباط‌های خانوادگی تمرکز دارد. جمعیت اردوگاه در اوج بحران به بیش از ۷۷ هزار پناهنده رسیده بود که البته در طی ماه‌های بعد، کمپ شاهد بازگشت تدریجی پناهندگان به سومالی بود؛ به طوری که براساس آمار جمعیت کمیساریای عالی پناهندگان در تاریخ ۳۱ می ۲۰۱۵، اردوگاه ترکیبی از ۵۱ هزار نفر آواره را در خود جای داده بود. افتتاح اردوگاه پناهندگان فرصت زندگی در شرایط بهتر را برای پناهندگان و پناهجویان فراهم کرد تا به آنها کمک کند زندگی سخت پیشین خود که سراسر خشونت و ناآرامی بود را بازسازی کنند؛ حتی بابر آورده کردن حداقل نیازهای انسانی از جمله آب و غذای بهداشتی. رفته رفته نیاز اردوگاه به ساخت تأسیسات توسعه یافته و جدی‌تر برای زندگی آوارگان احساس شد. اردوگاه به شکلی طراحی شده بود که نیاز به سرمایه‌گذاری‌های بزرگی برای توسعه داشت. جمعیت صلیب سرخ کنیا نیز در این میان از لحاظ عملکرد توانست به نقاط قابل توجهی دست یابد. سیستم مدیریت پسماند و فاضلاب زهکشی کانال‌ها جهت تخلیه آب‌های سیلاب به‌خصوص در مناطقی که در معرض کمبود آب قرار داشتند، از مهمترین این اقدامات بود. پروژه مدیریت پسماند با هدف کمک به توسعه استراتژی‌های بازیافت، جمع‌آوری و دفع زباله‌ها در اردوگاه و کاهش مخاطرات زیست‌زیستی طرح‌ریزی و پیاده شد. همچنین برنامه‌ریزان این طرح به دنبال استفاده از نتایج طرح برای دیگر نقاط کنیا بودند؛ به طوری که مسئولان جمعیت صلیب سرخ این کشور توسعه استراتژی‌هایی برای کاهش میزان تولید زباله‌های شهری را از اهداف آینده خود اعلام کردند. شناسایی چالش‌های پیش روی مدیریت زباله در اردوگاه برای شروع برنامه در دستور کار قرار گرفت و این جمعیت موفق شد در طول این سال‌ها راه‌حل مناسبی از طریق مقایسه راه‌های مختلف مدیریت زباله با توجه به پسماند موجود در منطقه ارایه دهد.

شاخ آفریقا سال ۲۰۱۱ از پی خشکسالی بی‌سابقه دچار قحطی شد؛ این قحطی یعنی بحران غذایی بیش از ۱۲ میلیون نفر به دلیل خشکسالی بی‌سابقه و کمبود شدید بارش هادر منطقه شرقی قاره آفریقا در سال ۲۰۱۱ میلادی. قحطی میلیون‌ها نفر از ساکنان کشورهای سومالی، اتیوپی، کنیا، جیبوتی، سودان و اوگاندا را در شاخ آفریقا با کمبود شدید آب و مواد غذایی مواجه کرد و در دو منطقه جنوب سومالی که تحت کنترل گروه‌های شبه‌نظامی بود، نزدیک به ۳ میلیون و ۷۰۰ هزار نفر دچار قحطی شدند. دهه جنگ طولانی در سومالی باعث وخیم شدن وضع قحطی در این کشورها شد. در پی سال‌های بعد از این تاریخ ده‌ها هزار نفر از ساکنان منطقه آفریقا به دلیل قحطی جان خود را از دست دادند و بر اساس اعلام سازمان ملل جان میلیون‌ها نفر نیز در خطر بوده است. قحطی، کودکان بسیاری را دچار سوءتغذیه کرد و در این بین سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی بشردوستانه برای کمک به مردم بحران زده پیشقدم شدند.

جمعیت صلیب سرخ کنیا (KRCS) پس از قحطی بی‌سابقه و سیل جمعیت مردم گرسنه و تشنه از سومالی که به علت اثرات خشکسالی در نیمه اول سال ۲۰۱۱ رخ داد، کمپ پناهندگان را در جولای ۲۰۱۱ برای اسکان آوارگان تأسیس کردند. به دنبال این اقدام بشردوستانه، در اکتبر ۲۰۱۱ جمعیت صلیب سرخ کنیا (KRCS) در همکاری با فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر یک یادداشت تفاهم با کمیساریای عالی پناهندگان (UNHCR) که مسئولیت ارایه خدمات در بخش‌های کلیدی کمپ تازه تأسیس را بر عهده داشت، به امضا رساند. بخش‌های مختلف اردوگاه یا کمپ پناهندگان شامل مدیریت کمپ، سلامت، تغذیه، آب، بهداشت فردی، پیشگیری و رسیدگی به خشونت جنسی می‌شود. کمیته بین‌المللی انجمن صلیب سرخ و هلال احمر (ICRC) همچنین برنامه‌ای برای ردیابی و پیدا کردن افراد جدا افتاده خانواده‌ها شروع کرده است که این برنامه عمدتاً بر

